

concert info Fantasie- suite van Mozart, Say en Silvestrov

de Doelen

Fazıl Say en Amsterdam Sinfonietta

donderdag 14 maart 2024
Grote Zaal, 20.15 uur

programma

do 14 mrt 24 | Grote Zaal, 20.15 uur
concert zonder pauze

Fantasie-suite van Mozart, Say en Silvestrov

Fazıl Say (1970)
New Life, pianosonate, op. 99
Introduction & Allegro • Pesante • Finale

Wolfgang Amadeus Mozart (1756-1791)
Serenate nr. 6 in D-majeur "Serenata Notturna", KV 239
Marcia (maestoso)

Wolfgang Amadeus Mozart/ Fazıl Say
Alla Turca Jazz (fantasie op de Rondo alla Turca uit de Pianoso-
nate in A-Majeur, KV 331), op. 5b

Wolfgang Amadeus Mozart
Serenate nr. 6 in D-majeur "Serenata Notturna", KV 239
Minuetto

Fantasie nr. 3 in d-mineur, KV 397

Serenate nr. 6 in D-majeur "Serenata Notturna", KV 239
Rondeau

**Divertimento voor 2 hoorns en strijkers in F-majeur, "ein
musikalischer Spaß"**, K.522
Adagio cantabile

Valentin Silvestrov (1937)
The Messenger

Alfred Schnittke (1934-1998)
Moz-Art à la Haydn

Fazıl Say
Yürüyen Köşk, op. 72b, voor piano en strijkers
Enlightenment • Struggle against Darkness • Believing in Life •
Plane Tree

uitvoerenden
Sinfonietta Amsterdam
Candida Thompson [leiding & viool](#)
Fazıl Say [piano](#)

toelichting

Mozart à la Say

De muziek van Wolfgang Amadeus Mozart blijft een inspiratiebron voor musici door de eeuwen heen. Sterpianist en componist Fazıl Say en strijkorkest Amsterdam Sinfonietta slaan de handen ineen met deze fantasie-suite: een samengaan van Mozarts muziek met het werk van Say en andere moderne collega's die zich hebben inspireren door de beroemde Salzburgse componist.

New Life

De première van Fazıl SAYS pianosonate *New Life* vond plaats in 2021, tijdens de globale lockdown. In de compositie gebruikt hij de vele mogelijkheden van zijn instrument. Hij glijdt over de snaren, als bij een harp, en tokkelt aan de snaren in de klankkast om een percussief effect te bewerkstelligen. Ook dempt hij soms de snaren, waardoor de pianotoon niet kan doorklinken maar direct na aanslag wordt gesmoord. Met deze en andere technieken schept hij een compositie met een sterk ritmisch karakter en grote contrasten.

Serenata Notturna

In dit concert zijn de drie delen van Mozarts *Serenata Notturna* verdeeld tussen verschillende andere werken. De bijnaam "nachtelijke serenade" krijgt het werk van Mozarts vader Leopold; niet omdat de muziek een 'nachtelijk' karakter heeft, maar aangezien het bedoeld was voor uitvoeringen in de

avond. De hoofdmelodie van het eerste deel, een statige mars, wordt afgewisseld met een meer lyrische melodie. Halverwege dit gedeelte parodieert Mozart het mars-karakter juist, wat je kunt horen in de zacht getokkelde strijkers. Het tweede deel van deze serenade is een fijn elegant menuet, een vaak lichtvoetig stuk in drie-kwartsmaat. In het derde deel creëert Mozart een verijnd gesprek tussen een kleine groep strijkers en het hele orkest. Het is een rondo, een vorm waarin steeds wordt teruggegrepen op een hoofdthema, als een soort refrein.

Alla Turca Jazz

Het derde deel uit Mozarts *Pianosonate nr. 11*, het 'alla turca' (op z'n Turks), behoort tot de bekendste pianowerken van de componist. Het is zijn poging om het geluid van de *meheters*, de Turkse militaire blaaskapellen, te imiteren. Fazıl Say werkt deze klavier-evergreen uit tot een

toelichting

swingend vuurwerk waarin hij weinig van het toetsenbord heel laat. Normaal gesproken speelt Say dit werk op piano solo, maar deze keer brengt hij een wervelende versie met strijkorkest ten gehore.

Fantasie nr. 3 in d-mineur
Anders dan de andere, meer opgewekte Mozartwerken op het programma is deze *Fantasie* beschouwelijk en wat melancholisch van aard. Een fantasie is een vorm zonder eenduidige muzikale structuur en daardoor onvoorspelbaar. De compositie begint met gebroken akkoorden en na een korte stilte klinkt een ingetogen melodie. Langzamerhand wordt de muziek steeds verwoeder en virtuozer, met soms een terugkeer naar de eerdere melodie. Richting het einde

Fazıl Say werkt deze klavier-evergreen uit tot een swingend vuurwerk waarin hij weinig van het toetsenbord heel laat.

verandert Mozart van mineur naar majeur en krijgt het stuk juist weer enige lichtheid.

Ein musikalischer Spaß
Mozart is een muzikaal genie én een grappenmaker. Dat blijkt uit zijn vele brieven en dagboekfragmenten, maar ook uit zijn composities. In *ein musikalischer Spaß*, een muzikaal pleziertje, neemt hij musici en medecomponisten op de hak. In het derde deel, dat Sinfonietta hier speelt, hoor je het schertsende karakter vooral tegen het einde. De eerste viool speelt

een opwaartse toonladder die niet strookt met de harmonische regels van Mozarts tijd en dus, in combinatie met de andere partijen, onharmonieus in de oren klinkt. Hierna volgt een plompverloren getokkelde noot, voordat de rest van de strijkers zich bij de viool voegt en gezamenlijk naar het slot beweegt.

The Messenger

De muziek van de Oekraïense – door de oorlog in Berlijn woonachtige – componist Valentin Silvestrovs is verstild en neigt soms naar de minimal music, maar je hoort ook duidelijk flarden uit eerdere periodes terug. Het is niet moeilijk te raden welke componist als inspiratie voor *The Messenger* heeft gediend. De begeleiding in de linkerhand en de zangerige melodie in de rechterhand zijn typische elementen die kenmerkend zijn voor Mozarts pianomuziek. Toch is *The Messenger* meer dan een pastiche: vanuit Mozarts herkenbare klankwereld wordt de muziek steeds diffuser, als een herinnering aan het verleden.

Moz-Art à la Haydn

De werken van de Russische componist Alfred Schnittke hebben vaak een ongrijpbare, spookachtige kwaliteit en het mysterieuze *Moz-Art à la Haydn* is hier geen uitzondering op. Het stuk is gebaseerd op een onvoltooid werk van Mozart en begint al met de herhaling van een vluchtige, luchtelijk motief op viool.

Schnittke beschreef zijn componeerstijl zelf als 'polystylisme', een amalgaam van muzieksoorten uit verschillende periodes en genres. Ook in dit werk hoor je verwijzingen naar de twee componisten uit de titel – waaronder duidelijk herkenbaar de opening van Mozarts *Symfonie nr. 40* – maar dan wel ingebed in een fascinerende lappendeken van moderne compositietechnieken.

Yürüyen Köşk

In het Turkse Yalova staat een houten, vierkanten huisje dat uitkijkt over de Zee van Marmara. Het huisje heeft toebehoord aan Mustafa Kemal Atatürk, de eerste president van de republiek Turkije. Het gebouw stond eerst een paar meter verderop, maar stond op die plek de groei van een platanenboom in de weg. In plaats van de boom te kappen besloot natuurliever Atatürk om het huis te verplaatsen. Het verhaal vormt de inspiratie voor Fazıl Says *Yürüyen Köşk* oftewel *Het wandelende landhuis*, een ode aan de man die van Turkije een moderne staat maakte. In vier delen vermengt Say Turkse volksmuziek met een virtuoos klassiek idioom en verklankt hij hoe Atatürk zijn visie op de wereld om zijn heen vormt. Het wonderlijke verhaal over de plataan en het vakantiehuis vormt het slotdeel.

tekst: Daniël Steneker

biografieën

Amsterdam Sinfonietta

Strijkorkest Amsterdam Sinfonietta is in 1988 opgericht door violist en dirigent Lev Markiz. Door het ensemble maakt West-Europa in die jaren kennis met de muziek van moderne Russische componisten als Dmitri Sjostakovitsj en Alfred Schnittke. Ook brengen ze veel nieuw gecomponeerd werk in première. Sinds 2003 staat Sinfonietta onder de artistieke leiding van Candida Thompson en de muzikale diversiteit is sindsdien alleen nog maar toegenomen. Sinfonietta speelt muziek uit alle stijperiodes, van de barok tot het allernieuwste werk, maar treedt ook regelmatig op met artiesten buiten de wereld van de klassieke muziek (zoals Wende Snijders, Typhoon en Rufus Wainwright) en met theatermakers, dansgezelschappen en filmers.
www.sinfonietta.nl

Fazıl Say

De muzikale carrière van Fazıl Say begint vroeg: al als peuter verbaast hij zijn vader door op een geïmproviseerde fluit uit het niets het kinderliedje *Daha Dün Annemizin* (in Nederland bekend als *Altijd is Kortjakje ziek*) te spelen. Als driejarige begint hij met pianolessen en als tiener schrijft hij zijn eerste composities, waar dan al de voor Say kenmerkende combinatie van klassieke muziek en Turkse volksmuziek terug te horen is. Deze stijl werkt hij later uit door niet alleen typisch Turkse melodieën en ritmes, maar ook Turkse volksinstrumenten als de darbouka en de ney aan zijn composities toe te voegen. Hij groeit als pianist en als componist uit tot een internationaal gerenommeerd musicus. Zijn concerten kenmerken zich door een grote diversiteit, van het 'ijzeren klassieke repertoire' tot moderne muziek en natuurlijk zijn eigen composities.
fazilsay.com

Fazıl Say © Fethi Karaduman

Amsterdam Sinfonietta © MarcoBorggreve